

CSESZNOKNÉ KUKUCSKA KATALIN

A TISZAFÜREDI JÁRÁS TÍZ KÖZSÉGÉNEK 1863. ÉVI ISKOLABEVALLÁSAI

Az oktatásban az egyháznak mindig is jelentős szerepe volt. Jól mutatja ezt, hogy az 1279. évi budai zsinat határozata alapján már a plébánosok feladatai közé tartozott a gyerekek tanítása, s ez már nem csak a leendő falusi papokat, klerikusokat jelentette.

A 15. században új elemekkel bővült a mezővárosokban a plébániai iskola. Most már a gyerekeket írni, olvasni, számolni tanították; azokat is, akik nem szándékoztak papi pályára lépni, hanem vásárosó kézművesek voltak, illetve, akik világi értelmiségi pályán akartak elhelyezkedni. Az oktatás Canisius Péter jezsuita főiskolai tanár 211 kérdésből álló katekizmusa alapján történt, amelyet a későbbiekben megváltoztattak, alapvető latin nyelvtannal bővítették, magyarra fordították, a naptárreformmal uralkodók névsorával bővítették.

Ez a könyv nagyon népszerű lett, és tankönyvként használták az alsóbb elemi iskolákban is. A mezővárosokban, városokban egyre nagyobb igény volt a tanult fiatalokra minden területen, a falvakban az agrárlakosság gyerekeit csak vasárnap délben vagy délután oktatták hittanra a templomban, s ez jelentette az ő oktatásukat. Sajnos a török uralmat a kezdetleges iskoláink is megsínylették. Nagyon sok plébánia és iskola megszűnt, ezek újjászervezése hamarosan megindult. A plébános nélkülözhetetlen segítőtársa a kántortanító volt, aki az oktatáson kívül egyéb egyházi tevékenységeket is ellátott.

Az oktatás az 1560. évi nagyszombati zsinat által meghatározott anyag alapján működött tovább.

Az iskolákról és tanítókról a 18. sz. közepén kapunk egy áttekintést, amikor az egri püspök elrendeli az összeállítást az egyházmegyében lévőkről – a *Canonica Visitatio* során. 1771–1774-ben elkészítette az iskolamesterekről készített összeállítást az egyházmegyében. A falusi triviális iskola egytanítós, a mezővárosi többtanítós lehetett. Az 1770-es években a mezővárosokban és falvakban egyházi irányítás alatt álltak az elemi iskolák, fenntartójuk a falvakban a hitközség, a városokban a tanács volt. Az egyházlátogatások feljegyzéseiből tudjuk, hogy a falvakban a kántortanító nem a kevéske tanítói jövedelemből, hanem a kántori, később a jegyzői tevékenységért befolyt jövedelmekből tudott megélni. A mezővárosokban a városi tanács pénztára biztosította a fizetést.

Az oktatás színvonala alacsony, a legfontosabb tantárgy – különösen a falusi iskolákban – a hittan volt, melyet a 18. században Nagy Ferenc török-szentmiklósi plébános katekizmus könyvéből tanítottak a recitálás módszerével, vagyis tankönyv nélküli memorizálással. A betűket az imakönyvből tanították meg. 1777 előtt sem tanítóképzés, sem megfelelő módszer nem volt az oktatásra, így az oktatás magas színvonala nem volt elvárható.

1777-ben Mária Terézia utasítására, Ürményi József irányításával átdolgozták a magyar tanügyet. Jó terveket fogalmaztak meg, így például, hogy a nemzetiségek saját anyanyelvi iskolával rendelkezzenek; falun olyan ismereteket kell tanítani, amelyeket a földművesek hasznosítani tudnak, bővebb ismereteket kell nyújtani azonban a városokban, mezővárosokban, illetve a szabad királyi városokban.

Egy új típus bevezetése került előtérbe az iskoláknál, ez az ún. normaiskola, amelynek lényege már nemcsak a tananyag volt, hanem az is, hogy hogyan tanítsák meg azt. Továbbá a német nyelv tanítása is nagy hangsúlyt kapott. A név eredetéről Soós Imre művében ezt olvashatjuk: „a norma módszer néven, vagy szerzőjének lakóhelyéről sagami módszer néven vált ismertté, s azt az iskolát, melyben a kicsinyeket a sagami módszer szerint oktatták, normaiskolának nevezték.”¹

A reformot követő három fő iskolatípusról a következőket tudjuk: „a lakosság teherbíró képességét is figyelembe véve, hogy tudniillik hány tanítót képes fizetni, eltartani, a Ratio mintájára nálunk is, a következő három elemi iskolai fokozatot rendszeresítette:

1 Soós Imre: Mezővárosi normaiskolák az egri egyházmegyében 1779-től 1845-ig. (Tanulmányok Heves megye történetéből. 11.) Eger 1992. 1–10.

- A falvakban meghagyta a katolikus hitközösség által fenntartott egyházi jellegű egytanítós, vagy alsóelemi – triviális iskolákat;
- A mezővárosokban és városokban felállította a mezőváros által fenntartott fő elemi iskolákat;
- A tantestületi székhelyeken a királyi fenntartású háromosztályos fő elemi iskolát tanítóképző tagozattal, a praepandiával négyosztályossá egészítették ki. Ez lett a kiemelt fő elemi iskola, negyedik osztálya pedig a tanítóképző öse.”²

„Bekerült a Ratioba az 1776. évi rendelkezés a tankerületekről, valamint az új iskolatípus is. A Pozsonyban 1775-től működő normaiskola-együttes intézményét mindegyik tankerület székhelyén meg kell szervezni. Az új intézmény keretei között mintanépiskola, tanítóképző tagozat, valamint ének és rajziskola volt. Ezek vezetői többnyire katolikus egyházi férfiak voltak.”³

„A normaiskola-együttes tanítóképző tagozata volt az első hazai népiskolai pedagógusképző intézmény. Itt rövidebb-hosszabb tanfolyamokon képezték a már valamelyik népiskolában tevékenykedő tanítókat az ekkor bevezetett új népiskolai oktatási módszerre: a norma módszerre. Ennek lényege a már írni-olvasni tudó tanulókkal való ismeretelsajátító iskolai foglalkozások lebonyolítása. A norma-módszer alkalmazása során jelent meg az európai népiskolákban az olvasókönyv, mint új tankönyvműfaj: A XVIII. század vége felé megjelenő első magyar iskolai olvasókönyvek egyszerű, világos nyelvezetű, rövid, világi témájú olvasmányokat tartalmaztak. Ezek egyrészt erkölcsi jellemnevelő célzatúak, másrészt hasznos ismeretközlő tartalmúak voltak történelemből, földrajzból, természetismeretből, fizikából.”⁴

Az iskolai oktatásban alapvető változásokat indított el az 1777-es Ratio, amelyen II. József változtatásokat eszközölt, majd egy új tanügyi reformot indított el, amelynek végeredménye csak jóval később, 1806-ban II. Ratio néven vált ismertté.

2 Soós I.: Mezővárosi i. m. 13.

3 Soós I.: Mezővárosi i. m. 13–14.

4 Mészáros István: A katolikus iskola ezeréves története Magyarországon. Szent István Társulat Bp. 2000. 167.

„Az új szabályzat átfogó rendszerbe foglalta a korszak hazai közoktatásügyét, akárcsak 1777. évi elődje, de kijavította annak számos hibáját. Ez az 1806-os oktatási-nevelési rendszer részleteiben is megvalósult a következő évtizedekben és egészen 1850-ig meghatározta a magyar közoktatásügyet.”⁵

Természetesen azt is meg kell vizsgálni, hogy Heves megyében, a püspöki, majd érseki egyházmegyében kik működtek iskolaigazgatóként. Így pl. a városbíró, a városi szenátor, a jegyző, de legtöbb esetben a helybeli plébános, a felügyelő pedig a kerületi esperes volt. A felügyeleti jog a helytartótanácsot illette, ahogy az 1853-as nagy iskolai összeírásból kiderül, minthogy az is, hogy a tanítóknak milyen juttatásaik voltak, pénzben, terményben, illetve egyházi szolgáltatásból, mivel ők látták el – különösen a falvakban – a kántori és harangozó teendőket is. Az is kiderül ezekből, kik az iskola épületének fenntartói, kik gondoskodnak annak karbantartásáról és fűtéséről.

Mielőtt rátérnék a részletes elemzésre, szeretném megemlíteni, hogy 1849 után nemcsak a politikában, hanem az iskolák életében is változás történt, minden tankerületben császári és királyi iskolafelügyelők és iskolai tanácsnokok kaptak megbízást. Az egyházmegyék siettek kidolgozni az egyházmegyei irányítás szabályzatát.

„Egerben Bartakovics Béla, az újonnan kinevezett érsek 1851. augusztus 1-én kelt 1108/1851. számú rendeletével felállította az Egyházmegyei Tanoda Hivatalt, az erről kiadott szabályzatában meghatározta az egyházmegyei tanügyi igazgatás hivatali szerveinek hatáskörét és adminisztratív teendőit.”⁶

Ennek értelmében: a helyi iskolaigazgató továbbra is a plébános, a kerületi tanfelügyelők az esperesek, az egyházmegye katolikus iskolái felett a felügyeletet a tanodahivatal gyakorolja.

A helytartótanács rendelete értelmében segédtanítónak vagy oktatónak nem nevezhető ki, aki a tanítóképző 2 évfolyamát sikeresen nem végezte el, és bizonyítványát nem mutatja be. Természetesen van kivétel, aki 40. életévét betöltötte, és legalább 15 éve tanít, az mentesül a rendelet hatálya alól.⁷

5 *Mészáros I.*: Akatolikus iskola i. m. 167. o.

6 *Mészáros I.*: A katolikus iskola i.m 171. o.

7 *Soós I.*: Mezővárosi i. m. 46–47. o.

A 19. században egyre többet foglalkoztak az oktatás helyzetével, személyi és tárgyi feltételeivel, bár már 1770–1775 között is készítettek felméréseket, amelynek eredményei alapján megállapítható, hogy túl nagy fejlődés nem tapasztalható az 1750. évi Canonica Visitatióban rögzített adatokhoz képest.

Szántó Imre jegyzi meg tanulmányában, hogy az egi püspökök, illetve – 1804-től – érsekek nem fordítottak figyelmet a népoktatás helyzetére. Számukra a felsőoktatás volt igazán fontos, ezért fordíthattak kevesebb figyelmet a népoktatásra. Talán ezzel is magyarázható, hogy nincs jelentős fejlődés a jelzett időszakban. Ebben változás csak Pyrker János érseksége idején látható.⁸

Az 1770–1775 közötti összeírás különösen azért fontos számunkra, mert ebből megtudhatjuk, hogy milyen tárgyakat tanítottak az elemi iskolában, de az 1857–1863-as összeírás személyi és tárgyi feltételekre koncentrál. 1857. január 4-én a megyefőnök elrendelte, hogy a községi előjáróságok írják össze az iskolákra vonatkozóan kért adatokat. Ez az alispáni hivatalban nyerte el az iskolabevallások megnevezést.

Vizsgáljuk meg, ezek mire vonatkozóan tartalmaztak adatokat: az iskola fenntartója, „védnökére”, az iskolába járó gyerekek számára, az iskola épületére, helyiségeire, a tantermekre, tanítói lakásra, állapotára és tulajdonságára, hogy azt ki, és mikor építette. Kitérnek a tanítók számára nemek szerinti megoszlásban, beosztásukra, segédtanító tartására, az ellátandó egyházi feladatok minőségére, illetve arra, hogy ki hozza javaslatba a tanító alkalmazását, és milyen jövedelmeik, juttatásaik vannak. A bevallások azt is megemlítik, hogy az iskola fűtéséről kinek kell gondoskodni, illetve mivel fűtenek. Az iskolabevallások vizsgálata tehát nagyon értékes adatokat szolgáltat az iskola szervezetéről, fenntartásáról és a működéséről.

Mielőtt ezeket megvizsgálnánk, röviden át kell tekinteni a vármegye közigazgatási rendszerét is. A járások felosztásánál Borovszky Samu művét veszem alapul. Ez alapján a vármegye 6 járásra oszlik: az egi 23, a gyöngyösi 23, a hatvani 11, a pétervásárai 33 és a tiszafüredi 10 községből áll. Munkámban az utóbbit dolgozom föl. Az iskolabevallások alapján a Tiszafüredi Járás 10 községből áll: Nagyiván, Örvény, Poroszló, Sarud, Tiszafüred, Tiszaigar, Tiszanána, Tiszaórs, Tiszaszőlös és Újlőrincfalva.

8 *Dr. Szántó Imre: A katolikus népoktatás helyzete Heves megyében a visitatio canonicák tükrében 1750–1850. (Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyve III.) Eger 1957. 151.*

A járás területe 110.191 k. hold, lakóházak száma 5.795, a polgári lakosság 30.922 lélek. A népességből 30.926 magyar, 18 német, 10 tót, 2 kisorosz, 1 horvát, 2 egyéb; magyarul beszél 30.953; római katolikus 16.148, görög katolikus 43, református 13.470, ágostai hitvallású evangélikus 47, görög keleti 4, unitárius 2, izraelita 1244, egyéb 1 fő.⁹
Vizsgáljuk meg az 1863. évi iskolabevallásokat!

Tiszaörvény¹⁰

Egri Érseki Megye
Tiszántúli Esperes Kerület

Heves és Külső Szolnok Megye
Tiszafüredi szolgabírói járás

Iskolabevallás

Római katolikus vallás, kapcsolt szolgálat, s azzal egybe kapcsolt mellékszolgálatok: tanítói, kántori, harangozói. A Tiszafüredi anyaegyházhoz tartozó Tiszaörvényi fiókegyház területén.

Az iskola az egyházé. Az iskola védnökségét senki sem látta el. Ezen iskolához tartoznak a Domaházi pusztán lakó szülők gyerekei. Iskolaköteles gyermekek száma: 82 fő. Az iskolaház a kántorházban van, 1 szoba. Az iskolaházban nincs tanítószoba. A tanító személy lakása áll, mint kántorlak 2 szoba, 1 kamra, 1 cselédház.

Az iskola a gyerekek számához jó karban van, a község köteles gondoskodni róla. A tanítás ideje napi 5 óra, délelőtt, délután megosztva, van 1 tanító, 1 altanító. Tanítás nyelve magyar, a hittant az anyaegyház plébánosa végzi.

Az iskola fűtését a község fedezi szalmából.

Aláírásukkal hitelesítették: a plébános mint iskolafelügyelő, kántortanító, községi iskolafelügyelő, bíró, kerületi iskolafelügyelő.

⁹ Magyarország vármegyéi és városai. Heves vármegye. Szerk. dr. Borovszky Samu. Bp. 1902. 16.

¹⁰ *Sugár István*: Az elemi népoktatás Heves megyében 1770–1775 között. (Archívum 1. Heves Megyei Levéltár Közleményei) Eger 1973. 56.

Tiszafüred

Heves és Külső-Szolnok megye
Szolgabírói járás, Tiszafüredi
Püspöki megye Egri Érseki Főesperesség.

Egri Érseki Főmegye.
Tiszántúli Esperes
Kerület.

Tiszafüred iskola bevallása a római katolikus iskola szolgálatoknak, a tanítói, kántori, harangozói a csekély jövedelem miatt el nem választható, a tiszafüredi plébánia területén készült.

Az iskola plébániai, védnöke nincs. A jogviszony rendezése fontos.

Ezen iskolához tartoznak a helybeli anyaegyház és Puszta Kócs híveinek gyermekei.

Iskolaköteles gyermek:	188	
	fiú	lány
Tiszafüred	70	88
Pusztakócs	28	22

Az iskolaház a kántorlakban 1 szoba.

A tanító lakás áll, mint a kántorlak: 2 szoba, 1 kamra, 1 istálló. Az iskolaház állapota, északról a fal, dülőfélben volt, az istálló pedig használhatatlannak bizonyult. Az iskolaház jó karban tartására senki nem volt kötelezve. Az oktatás délelőtt 2 és fél, délután 2 és fél órát tart. Van egy segédtanító, tanítónő nincs. A hittant a plébánia lelkésze tanítja.

Az iskola fűtésére nem kötelezhető senki, kivételt képeztek a nagylelkű hívek adományai.

Aláírók: plébános mint iskola előljáró, iskolatanító, községi iskolafelügyelő.

Tiszanána

Püspöki megye Egri Érseki
Iskolai járás Tiszán inneni

Heves Külső-Szolnok megye
Tiszai járás

Római katolikus iskola Tiszanána plébánia területén.

Az iskola plébániai alsó elemi.

Iskola védnöke szatmári püspökség.

Más védnök: —

Iskolaköteles gyermekek száma 280 hétköznapi iskolára nézve. Ezek közül fiú: 138; lány: 142.

Az iskolaház tulajdona volt.

Helyiségek: Az iskolában van tanítószoza.

Tanító lakása: 2 szoba, éléskamra, konyha, mint a kántoré.

Segédtanító számára 1 kis szoba, a saját tanító kérésére.

Az iskolaház állapota – különösen a tetőzet – rossz.

Még ebben az évben a védnökség által remélhetőleg ki lesz javítva.

Az iskola felépítése, fenntartása a védnökség kötelme, azt fenntartani, valamint a mellkéépületeket előállítani és fenntartani a községé.

Tanítás ideje délelőtt két s fél óra a nagyobbak, délután két és fél óra a kisebbek részére.

1 férfi tanító van. A tanítás magyar nyelven folyt. A hittan oktatását a plébános látta el.

Az iskola fűtőszerét tőzezből és szalmából az iskolás gyermekek szülei állították elő.

Tizzaszöllős

Tisza igari főrabbi járás
Tisza igari

Heves Külső-Szolnok megye
Tiszai járás

A Tizzaszöllős iskola bevallása az izraelita iskolaszolgálatnak és az azzal egybekapcsolt mellékszolgálatoknak a tizzaszöllősi izraelita hitközség területén készült.

Az iskolabevallást hitelesítette a kántor, a tanító és az iskolafelügyelő.

Az iskola megnevezése szükségbeli iskola. Ezen iskola magániskola Az iskolaközség csak Szöllős községből áll. Az iskola védnökségét senki nem látta el. A tanítót nincs, aki ajánlja, a gyermekek szülei fogadták.

Iskolaköteles gyermekek száma 11, de a fiú-leány számarányára nincs adat.

Az iskolaház bérelt, melyben egy tanszoba helyezkedett el. Az iskola állapota egy parasztházhoz hasonlítva közepes szinten áll.

Az iskolaház előállítására és jó karban tartására senki sem volt kötelezve.

Az oktatás egy tanítószobában minden gyermek számára mindennap délelőtt 8 órától 12-ig, délután 2-ig folyt. A vallás oktatását a tanító látta el.

Az iskola fűtőszerét a tanulók szülei állították ki gallyakból és szalmából.

Újlőrincfalva (Tiszahalász)

Egri Érseki Megye
Iskola járás

Budapesti Közigazgatási Kerület
Heves megye
Tiszai járás

Az iskola Sarud községhez tartozó fiókegyház iskola. Ezen iskolához Tiszahalász tartozik.

Az iskola védnökségét a szatmári püspök látta el. A tanítót javaslatba hozni jogosítva volt a védnök uraság, a plébános és a kerületi esperes.

Az iskolaköteles gyermekek száma: 31; fiú: 22, leány 9.

Az iskolaház tulajdon volt, melyen egy terem szolgált a gyermekek tanítására, ünnepnapok alkalmával délutáni időben istentiszteletre. Az épület 10 négyszögöl kiterjedésű volt.

Ugyanabban az épületben állt a tanító, s kántor lakása is, mely 1 szobából és 1 kamrából tevődött össze.

Az iskolaház állapota igen rosszul volt karban tartva. Az iskolaház előállítására és jó karban tartására nagyobb részt a védnökuraság, kisebb rész pedig a község feladata volt.

Az oktatás egy tanteremben délelőtt és délután valamennyi tanuló 2-2 óráig folytatták. A tanítás a tanító, s kántor által magyar nyelven történt. A hitválsbeli oktatást a sarudi segédlelkész látta el.

Az iskola fűtésszerét a község 500 kéve szittyó (nedves szikes réteken csoportosan tenyésző, egyszikű növény) mennyiségben állapította meg. „Az 1879. évi nagy árvizeket követően Schalauch Lőrinc szatmári püspök a lakosságot Hidvég-pusztára telepítette az új települést pedig a püspökről Lőrincfalvának, Újlőrincfalvának nevezték el.”¹¹

11 Heves megye i. m. 17.

Poroszló¹²

Érseki megye: Egri
Iskola kerület: Tiszán inneni

Közigazgatási terület
Buda-Pest
Heves megye
Szolgabírói járás Tiszai

Római katolikus iskola tanítói és hozzá tartozó mellékszolgálatokkal.
Az iskola megnevezése plébániai. Ezen iskola alsó elemi volt.

Az iskolához nem tartoztak helységek. Az iskola védnöke gróf Plánevich László, gróf Károlyi István és az egri főkáptalan. A tanítót javaslatba hozni jogosítva volt a három védnök uraság, a lakosság, a plébános és a kerületi esperes.

Iskolaköteles gyermekek száma 97 (58 fiú és 39 lány). Az iskolának saját épülete volt. Az iskolaházban volt 1 terem, melynek belső térsége szélességre nézve 3, hosszúságra 4,5 ölt tett ki. Ugyanezen födél alatt volt a tanító lakása is, mely két szobából, konyhából és kamrából állt.

Az épület állapota nagyon jó volt, ugyanis 1856-ban újonnan készült. Padozata égetett téglá, fala vályog, teteje nád volt kötelezve.

A tanítás egy tanteremben naponként délelőtt és délután valamennyi gyermekre nézve, minden nembeliek elkülönítése nélkül 4 órán át tartott és pedig reggel 8 órától 10-ig, délután 2 órától 4 óráig. A tanítás magyar nyelven folyt a kántor révén. A vallásbani oktatást a lelkész látta el.

Az iskola fűtőszere a község, illetve a községi pénztár által lett kiállítva a szükséghez képest.

Az iskolabevallást hitelesítette a plébános, aki iskolafelügyelő; kántor, tanító, községi előljáró, a bíró és a jegyző.

12 HML. Alispáni iratok IV-255/C Iskolabevallások 1857–1863

Poroszló II.

Rabbiság: Poroszló
Iskolakerület: Poroszló

Közigazgatási terület: Budapest
Megye: Heves
Szolgabírói járás: Tiszai

Poroszló iskola bevallása az izraelita iskolaszolgálatnak és az azzal egybe-
kapcsolt mellékszolgálatnak a poroszlói izraelita hitközség területén készült
1863. május 22-én.

Az iskola megnevezése a rabbi felügyelete alatt állva községi. Ezen iskola ma-
gániskola. Az iskolához helyiségek nem tartoztak. Az iskolavédnökséget az
ekklészia, illetőleg a nép látta el. A tanítót javaslatba hozni jogosítva volt a nép
és a rabbi. Az iskolaköteles gyermekeknek a száma 31 volt: 14 fiú és 14 leány
járt iskolába.

Az iskolaház bérelt volt, saját épülettel nem rendelkezett. Az iskola két szobá-
ból állt, mely két helyiség a tanító lakását is jelentette. Az épület állapota jó
volt – azonban a háztulajdonos vállalt felelősséget. A tanítást egy tanterem-
ben naponként délelőtt és délután valamennyi gyermekre nézve minden
nembeliek elkülönítése nélkül 6 órán át tartották, és pedig reggel 8 órától
11-ig, délután 2 órától 5-ig. A tanítást teljesítette a tanító izraelita és magyar
nyelven. A hitvallásbani oktatást a rabbi látta el.

Az iskola fűtőszerét a szükséghez képest a tanító állította ki. Az iskola beval-
lását hitelesítette a rabbi iskolafelügyelő, tanító, egyházi és községi elöljáró.

Sarud

Egri Püspöki Megye
Iskola járás

Heves megye
Tiszafüredi szolgabírói járás

Az iskola megnevezése plébániai. Ezen iskolához tartozott Hídvég puszta. Az iskola védnökségét a méltóságos szatmári püspök látta el. A tanítót javaslatba hozni jogosítva volt a lelkész.

Az iskolaköteles gyermekeknek a száma a hétköznapi iskolára nézve 236 volt. Sarud községhez tartozott Hídvég puszta, ahol 21 gyermeket találtak összeírásakor, de csak 6 fő járt iskolába (4 fiú, 2 lány), Sarudon 230 (106 fiú és 124 leány).

Az iskolaház saját tulajdon volt. Az iskolaházban volt két tanítoszoba, amely egyúttal a tanító személyzet lakását is jelentette, amely két szobából és egy konyhából állt. Az épület jó állapotban volt. Az iskolaház előállítására és jó karban tartására az egyesek által teljesítendő szolgáltatások pontos előadása mellett a védnök uraság és a község volt kötelezve. Az oktatás két tanítoszobában naponként 4 óra hosszat tartott. A kántor és az altanító által délelőtt 2 óra és délután 2 óra hosszat. A tanítás magyar nyelven adatott elő. A hitvallásbeli oktatást a lelkész látta el.

Az iskolai fűtőszer kiállítása a község által végeztetett el, mely tőzegből és szalmából állt.

Az iskolabevallást hitelesítette a kántor és tanító, altanító, községi felügyelő, plébános és iskolaigazgató, bíró, jegyző az iskola részéről.

Tiszaórs

Érseki Megye Egri
Iskola járás Tiszántúl

Heves és Külső-Szolnok megye
Tiszafüredi szolgabírói járás

Az iskola: alsó elemi, és a Tarnaerki plébániához tartozik, és egybekapcsolt az iskolaszolgálat és a mellékszolgálatok. Más iskola nem tartozik hozzá. Az iskolának nincs védnöke.

A tanítót javaslatba hozni jogosítva van a lelkész és az iskolaigazgató. Száma az iskolaköteles gyermekeknek 120 fő (65 fiú, 55 lány). Az iskolaház a község tulajdona, melyben van 1 tanítószoza, a tanító személyzet lakása áll 1 szobából.

Az iskolaház állapota jó karban van, melyet a község tart fenn. Az oktatás egy nagy szobában folyik délelőtt 3 délután 2 órán át együtt mindkét nem-beli gyermekek részére, a kántor mint tanító által magyar nyelven. A vallás oktatását ellátja az erki lelkész és a kántor.

Fűtésről nincs bejegyzés.

Aláírták: kántortanító, bíró, jegyző, plébános és egyház alapon iskolafel-
ügyelő.

Nagyiván

Római katolikus iskolaszolgálatnak s az azzal egybe kapcsolt mellékszolgálatoknak Nagyiván plébánia területén.

Az iskola plébániai alelemi. Ehhez az iskolához egyedül Nagyiván község tartozik.

Az iskola védnöke a községi elöljáróság. A tanítót javaslatba hozni az egyházi elöljáróságokkal a községi elöljáróságoknak van joga.

Az iskolaköteles gyerekek száma: 307 (173 fiú, 134 leány). Az iskola épülete tulajdon. Az iskola épületében van 2 tanítószoba. A tanító személyzet egyszerűs mind orgonás háza áll 2 szobából, 1 kamra, 1 konyha és 1 istálló, az altanító számára 1 szoba.

Az iskola téglából készült, jó állapotban van. Az iskola jó karban tartására az egyesek által teljesítendő szolgálmányokat használják föl.

Az egy fedél alatt álló 27 öl hosszú iskolaház és orgonás lakásnak jó karban tartására a Magas Egri főkáptalan, ki a padozatot (padlást) magtárnak használja, illetve a község köteles.

Az oktatás két teremben folyik, az egyikben a fiú, a másikban a nőgyermek számára. Csütörtök és kedd délutánokat kivéve naponta 6 órán, délelőtt 3 óra, délután szintén 3 órán keresztül magyar nyelven.

A hitvallásban oktatást a helybeli lelkész látja el mint iskolaigazgató.

A fűtés szalmából áll, melyet a községi pénztárból állítanak ki.

Az okmány aláírói a plébános mint iskolai elöljáró, iskolai tanerő, bíró, jegyző, községi iskolafelügyelő.

Tiszaigar

Püspöki megye Egri Érseki
Iskola járás Tiszántúli kerület

Heves Külső-Szolnok megye
Tiszafüredi szolgabírói járás

Római katolikus iskola fiókegyházi alelemi iskola. Nem tartoznak hozzá egyéb települések.

Az iskolának nincs védnöke. A tanítót javaslatba hozni az egyházi hatóságoknak van joga.

Iskolaköteles gyermekek száma: 20 (11 fiú, 9 leány).

Az iskolaház tulajdon. Az iskolában van egy tanítószoba, a tanító személyes lakása áll egy szobából. Az iskola állapota: tűrhető. Az iskolaház fenntartására az egyes szolgálmányokat használják föl, valamint kegyes alapítványokból befolyt összegeket.

Az oktatás délelőtt 2 óra hosszat és délután 2 óra hosszat folyt, egy tanító által és magyar nyelven. A hitvallásbeli oktatást a lelkészi hivatal látta el.

Iskola fűtéséről és annak ellátásáról nincs adat.

Aláírták: Iskolatanács, községi iskolafelügyelő, plébános mint iskolai előljáró.

A Tiszafüredi járás községeinek iskolabevallásai 1863-ban készültek.

A Tiszafüredi járás iskoláinak bevételei és kiadásai
az iskolabevallások alapján 1863-ban

Település	Évi bevételek összesítése jogcímenként						Évi kiadások összesítése jogcímenként					
	Az iskola- szolgáltatnak		Az egyház szolgálataiért évi jövedelmei az orgonás szolgáltatnak		Évi jövedelmei az egyházi harangozói szolgáltatának		Iskola- szolgáltatnál		Az orgonás szolgáltatnál		Egyházi szolgáltatnál	
	Ft	Kr.	Ft	Kr.	Ft	Kr.	Ft	Kr.	Ft	Kr.	Ft	Kr.
Tiszaörvény	26	–	213	55	95	57	160	–	59	24	–	–
Tiszafüred	71	44	49	–	17	–	161	–	3	74	10	–
Tiszanána	71	–	230	16	91	1	64	14	14	60	10	40
Tiszaszőlős	50	–	240	–	–	–	–	–	4	60	–	–
Újlőrincfalva (Tiszahalász)	–	–	110	45	–	–	1	–	22	–	–	–
Poroszló (róm. kat.)	10	8	198	99	105	10	–	–	27	79	11	17
Poroszló (ízer.)	384	–	192	–	–	–	2	46,5	2	46,5	–	–
Sarud	211	–	250	38	118	–	50	–	53	–	29	–
Tiszaórs	47	88	285	90	111	60	–	–	1	64	1	9
Nagyiván	155	76	401	37	184	–	122	–	14	55	9	49
Tiszaigar	67	20	9	60	4	–	6	45	–	12	2	–
Összesen	1094	36	2181	40	726	28	567	5,5	203	74,5	73	15